

Null og Lavutslipp ferjer - nye anbud i Møre og Romsdal

Prosjektansvarlig

Jesper Wiig, jesper.wiig@mrfylke.no, Tlf: 975 86 533

Fylkeskommunens organisasjonsnummer: 944 183 779

Fylkeskommunens kontonummer: 4212 07 70300

Om søker

Møre og Romsdal fylkeskommune har hovedkontor ved fylkeshuset i Molde. Fylkeskommunen er den største veieieren i fylket og har ansvar for å planlegge tiltak, utbygging, drift og vedlikehold av fylkesveinettet. Fylkeskommunen er som følge av dette også største eier av ferjesamband i fylket og 20 av totalt 24 ferjesamband er fylkeskommunale. Flere av disse sambandene er blant de mest trafikkerte sambandene både lokalt i fylket, men også nasjonalt. Møre og Romsdal fylke er det største ferjefylket i landet målt i antall fraktede kjøretøy og passasjerer med ca. 6,5 millioner kjøretøy og over 6 millioner passasjerer. Møre og Romsdal Fylkeskommune har også ansvar for buss og hurtigbåt i fylket.

Nøkkeltall:

- Møre og Romsdal fylkeskommune har i dag ansvar for 20 ferjesamband og 27 hovedfartøy. Kontraktene for drift av disse sambanda går ut i perioden 31.12.2018 – 31.12.2021 og fylkeskommunen må derfor ut med nye anbud på samtlige fylkeskommunale samband.
- Møre og Romsdal fylkeskommune har fordelt sambanda for neste kontraktperiode på 6 ulike kontrakter/pakker og like mange konkurranser.

Tabell 1. Pakker for de fylkesdrevne ferjesambandene i Møre og Romsdal

Pakke	Samband
Sulapakken (Ute på anbud nå)	Hareid – Sulesund Sykkylven- Magerholm
Nordmørspakken*	Kvanne – Rykkjem Aarasvika – Hennset Seivika – Tømmervåg Edøya - Sandvika
Romsdalspakken	Solholmen – Mordalsvågen Aukra – Hollingshomen Molde – Sekken Åfarnes – Sølsnes
Indre Sunnmøre	Hundeidvika – Festøya Sæbø – Leknes – Skår – Trandal – Standal Stranda – Liabygda Eidsdal – Linge
Ytre Sunnmøre	Larsnes – Åram – Voksa – Kvamsøya Årvika – Koparneset Volda - Lauvstad
Ytrepakken	Skjeltene – Lepsøya – Haramsøya Brattvåg – Dryna – Fjørtofta – Harøya Småge – Orta – Finnøya – Sandøya - Ona

*I tillegg jobbes det med å opprette et nytt samband mellom Aure og Hitra. Det er forutsatt at dersom sambandet blir realisert skal det være et null- eller lavutslippssamband.

Forankring:

I tillegg til Stortingets anmodningsvedtak fra 1. desember 2015 der de ber regjeringen iverksette tiltak som sikrer at alle fylkeskommunale og kommunale ferger og hurtigbåter benytter lav- eller nullutslippsteknologi ved nye anbud, har det også vært gjort Fylkestingsvedtak i Møre og Romsdal, der det blant annet er vedtatt den 10.12.2014 (T-80/14) at;

- «Møre og Romsdal fylkeskommune vil arbeide for at det vert sett høge miljøkrav til skip som ferdast langs kysten og i fjordane våre, og for at staten bidreg til utvikling av teknologi som reduserer utsleppa.
- I samband med ny ferjestandard som er under utarbeiding, ber Fylkestinget om at krav om 0-utslepp/lågutslepp i framtidige ferjeandod vert prioritert.
- Møre og Romsdal fylkeskommune bør påverke slik at ein ny nasjonal ferjestandard vil setje krav til m.a. nyare ferjemateriell.»

I samferdselsutvalget, SA-2/16, i år ble det blant annet sagt:

«Samferdselsutvalet ber om at det vert lyst ut nye ferjeandod med nye ferjer, der det vert nytta minst 10 års nedskrivning. Vurdering av kva samband dette skal gjelde vert lagt fram som eiga sak.

Det skal også vurderast batteriferjer/hybrid der dette kan vere aktuelt.»

Vidare finnes det en klima og energiplan (2015 – 2020) for fylket som vektlegger tiltak i transportsektoren. Blant annet står at «Klimagassutsleppa frå transportsektoren skal reduserast med 10%¹» og at fylkeskommunene har som mål å redusere utslippene fra ferger og hurtigbåter med 20%³ innen 2020. Møre og Romsdal fylkeskommune forventer at det blir stilt strengere miljøkrav i kommende Klima og Energi plan (etter 2020), og som da blir gjeldende for alle samband i søknaden.

Fylkeskommunen fikk nylig innvilget 88,2 millioner kroner fra Enova for tilrettelegging for hybrid og eller elektrisk drift til sambandene Hareid-Sulesund og Sykkylven – Magerholm som var de første andodene ut. Dette er svært dyre tiltak, og allerede i dag går ferjedriften i fylket med årlige underskudd i forhold til overføringene fylkeskommunen mottar for å drifte de fylkeskommunale ferjene. Enovastøtten går til batteribanker på land og utbedring av kaianleggene og er et viktig tilskudd for å klare å gjennomføre disse tiltak gitt den underfinansieringen av ferjedriften Møre og Romsdal Fylkeskommune opplever.

Prosjektbeskrivelse og gjennomføringsplan

Fylkeskommunen ønsker å legge til rette for lav- og nullutslippsløsninger også for kommende andod og søker derfor om midler til få undersøkt de tekniske mulighetene og hva som må til av tilrettelegging for de forskjellige sambandene. Videre ønsker fylkeskommunen bistand for utforming av andodsdokumenter og å få utredet de økonomiske forutsetningene/utfordringene.

Det er ønskelig å analysere sambandene for å finne ut hvilke samband som kan være aktuelle for batteri-teknologi, og for andre null- og lavutslippsløsninger. Det innebærer en grundig vurdering samt estimer av investeringskostnader og operasjonelle besparelser. Det vil være kost-nytte vurderinger som avgjør om det faktisk er aktuelt. Innholdet i analysene er beskrevet på neste side:

¹ I forhold til nivået i 2009

Innhold i analysene:

- Beregninger av energibehov/drivstofforbruk på sambandet
- Beregning av investeringskostnader for batteriløsninger (land og sjø), inklusiv Enova-støtte og NOx-støtte
- Innhenting av informasjon om nødvendige nettoppgraderinger og kostnader for dette
- Beregning av operasjonelle kostnader/besparelser for batteri og/eller andre null og lavutslippsalternativ.
- Beregning av totale kostnader over kontraktsperioden
- Rapport som sammenstiller resultatene med en rangering av sambandene med tanke på aktualitet for batteri-tiltak
- Kalibrering av energiberegninger mot rapporterte data eller andre informasjonskilder.
- Vurdering av nettariffer på de aktuelle kaiene.
- Rapport som sammenstiller resultatene med en rangering av sambandene med tanke på aktualitet for batteri-tiltak. Rapporten vil være et godt utgangspunkt for vurderinger knyttet til utforming av konkurransen (minstekrav og miljøvekting) for hvert anbud.

Analysene blir beregnet per samband og vil være noe dyrere for samband med flere stopp på ruten som fremgår av budsjettet.

Neste steg er utlysning av anbud. Møre og Romsdal Fylkeskommune vil, basert på analysene som blir gjort av de fylkeskommunale sambandene, legge fram mulighetsrommet for miljø-satsing i de ulike pakkene/sambandene til politisk behandling. Her vil potensiell Enova- og NOx støtte også være vesentlige momenter for å kunne politisk forankre den videre satsningen på «miljøferjer» i henhold til politiske vedtak (SA-2/16).

Potensial for reduksjon av utslipp av klimagasser

Møre og Romsdal Fylkeskommune har allerede lyst ut Sulapakken basert på en analyse tilsvarende den vi nå søker støtte om for de resterende fylkeskommunale ferjesamband. Denne analysen var en forutsetning for å kunne lyse ut kontrakten med krav til lavutslippferjer. Sulapakken er lyst ut med strenge minstekrav til miljø og en videre vekting av miljø som vil ytterligere stimulere til reduserte utslipp. Potensialet for de andre pakkene kan sammenlignes til viss del av reduksjonene i utslipp for Sulapakken. Vedlagt er rapporten som er skrevet for Sulapakken men vi beskriver her noen av de viktigste tallene for reduksjon.

Dagens miljøverdier for disse sambandene ligger på ca:

- 240.000 GJ/år
- 18.000 CO₂-ekvivalenter pr. år i dagens kontrakt.

Maksimal miljøbelastning for kommende kontrakt for Sulapakken er satt til:

- 144.000 GJ/år
- 7.200 tonn CO₂ ekvivalenter pr. år.

Dette gir altså en reduksjon på:

- **96.000 GJ/år**
- **10.800 tonn CO₂ ekvivalenter pr. år.**

I anbudsutlysingen vektet det videre på reduksjon av energi, CO₂ og NO_x som vil kunne gi ytterligere reduksjon, men som også innebærer en risiko for Møre og Romsdal Fylkeskommune som oppdragsgiver, i forhold til økte kostnader.

Det er derfor svært viktig at det er detaljerte analyser som ligger til grunn for utlysning der man stiller strenge minstekrav til miljø og i tillegg vekt på ytterligere reduksjon av miljøverdiene. Møre og Romsdal Fylkeskommune har som følge av det arbeidet som har blitt gjort med Sulapakken klart å synliggjøre budsjettmessige konsekvenser og risiko til våre politiske beslutningstakere, slik at en miljø-satsing har blitt muliggjort gjennom politiske vedtak som innarbeides i økonomiplanen til fylkeskommunen. Reduksjonen på 10 800 CO₂ ekvivalenter i Sulapakken som minste reduksjon gir forventninger om lignende reduksjoner i de øvrige pakkene dersom null- eller lavutslippsteknologi blir benyttet.

Gjennomføring

Det er laget en overordnet tidsplan for utlysning som beskrevet i tabell 2. Fylkeskommunen er nå i gang med å detaljplanlegge arbeidet med de ulike anbudspakkene.

Det er ønskelig å øke kompetansen og kvaliteten på det videre arbeidet med resterende fylkeskommunale ferjesamband, gjennom å få bistand fra eksterne aktører til å

1. gjennomføre analysen for sambandene (eksterne konsulenter)
2. være med å utvikle anbudsdokument og følge opp arbeidet med miljø-satsingen til Møre og Romsdal Fylkeskommune. Dette er tenkt som engasjement av ressurs for å sikre at kompetansen også videreføres i organisasjonen gjennom blant annet internopplæring.

Tabell 2. Gjennomføringsplan for utlysning av pakkene; (Analyse og utlysning av Sulapakken er allerede gjennomført)

Sambandspakker	Plan for utlysning
1. Sulapakken	Utlysning utført 2016
2. Nordmørspakken	2017
3. Romsdalspakken	2017
4. Indre Sunnmøre	2018
5. Ytre Sunnmøre	2018
6. Ytrepakken	2018

Analysene som det søkes støtte om vil vise mulighetsrommet for lav og nullutslippsløsninger og vil være avgjørende for å kunne sette strenge minstekrav til miljø i anbudskonkurransene. Hvis kun minstekravene til Sulapakken blir realisert vil allikevel reduksjon av klimagassutslipp være vesentlig. Den fylkeskommunale ferjeflåten i Møre og Romsdal Fylkeskommune har en høy snittalder, og består per dags dato kun av konvensjonelle ferjer. En videre satsning på lav og nullutslippsfjer i Møre og Romsdal vil, basert på skisserte utslippsreduksjon i Sulapakken gi betydelig klimagassreduksjon. Møre og Romsdal fylkeskommune er helt avhengig av null- eller lavutslippsløsninger for fremtidige ferjeandbud for å kunne nå strengere klimamål som settes etter 2020. I og med at vi søker om en midler til en ekstra ressurs i anbudsfasen vil det heve kompetansen og fokuset på miljøvennlige alternativ. Både Regional- og Næringsavdelingen og Samferdselsavdelingen i fylkeskommunen vil få en kompetanseheving.

Gjennomføringsplan						
Aktivitet/År	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nordmørs- og Romsdalspakken (N&R)	Analyse og arbeid med anbudsutsetting			Oppstart N&R		
Indre Sunnmøre, Ytre Sunnmøre og Ytrepakken (S&Y)		*Analyse og arbeid med anbudsutsetting			Oppstart Indre Sunnmøre	Oppstart S&Y
Arbeid ekstra ressurs	100%	100%				

*Anbudsutsetting innebærer arbeid med anbudsgrunnlag, gjennomføring av konkurransen, kontraktsgenerering og arbeid frem til anbudet starter.

Etter anbudsutsetting følger arbeid med oppfølging ved start og første året av kontrakt der det er viktig med tett oppfølging. Her må man blant annet kontrollere at miljøverdier som er gitt i tilbud svarer til faktiske verdier, noe som også er knyttet opp til støtteordninger som for eksempel ENOVA. Den innleide ressursen skal ha fått overført kompetanse til fylkeskommunen slik at fylkeskommunen kan håndtere resterende utfordringer selv etter 2018.

Gjennomføringen vil mer detaljert følge fremstillingen som vist under. Her vil analysene som det søkes støtte om inngå i arbeidet med konkurransegrunnlaget og bestilles fortløpende ved oppstart av arbeidet for hver pakke. Analysene vil danne grunnlaget for kravspesifikasjonen for hver pakke som legges frem til endelig politisk behandling før sambandene blir lyst ut.

Dette bildet kan ikke vises for øyeblikket.

Budsjett

Aktivitet ²	Kostnad	Antall	Sum
Analyse enkle samband.	70 000	15 ³	1 050 000
Analyse samband med flere anløp	100 000	4	400 000
Engasjement/Bistand ved utlysning av anbud (Lønnsutgifter)	850 000	2	1 700 000
Sum Søknad KLD			3 150 000

² Beskrives nærmere i kapittel: Prosjektbeskrivelse og gjennomføringsplan

³ Inkludert sambandet Aura –Hitra som ikke enda er realisert

Oppsummering

På bakgrunn av ovenstående søker Møre og Romsdal fylkeskommune KLD om kr 3 150 000. Midlene skal brukes til analyse av samtlige fylkeskommunale ferjesamband samt til å engasjere en person på fulltid i to år for å øke kompetansen og hjelp i anbudsprosessen mot null- og lavutslippsferjer.

Dersom det er behov for mer informasjon til å kunne behandle søknaden ber vi om at dere tar kontakt.

Vedlegg:

1. Klima og Energiplanen
2. Politisk vedtak – Fylkesting
3. Politisk vedtak – Samferdselsutvalget
4. Analyse av Hareid – Sulesund og Sykkylven-Magerholm